

Kako je s priznavanjem diplom v EU?

Vsako tujo listino o izobraževanju (spričevalo) v državi gostiteljici¹ obravnavajo v skladu z notranjimi predpisi, ki urejajo priznavanje in vrednotenje izobraževanja, opravljenega v tujini. Vrednotenje spričevala je odvisno tudi od interesa prosilca, ki želi uveljavljati pravice, ki si jih je pridobil s tujim spričevalom. Bodisi se želi v drugi državi naprej izobraževati ali se želi zaposliti.

V večini evropskih držav spada priznavanje izobraževanja, opravljenega v tujini, za namen nadaljevanja izobraževanja v drugi državi, v pristojnost univerz.

V primeru, da se želi imetnik tuje diplome v drugi državi zaposliti, pa je priznanje njegove poklicne kvalifikacije odvisno tako od sistema izobraževanja v tej državi kot tudi od regulacije poklicev in poklicnih aktivnosti.

Še do nedavnega so nacionalne regulacije posameznih poklicev² predstavljale nepremostljivo oviro za državljane drugih držav članic, saj so običajno vezane na nacionalni izobraževalni sistem, opravljanje državnih izpitov idr. Nacionalno regulirani poklici so bili spoznani kot ovira svobodnemu gibanju oseb in storitev, zato je bil vzpostavljen **sistem vzajemnega priznavanja poklicnih kvalifikacij**, in sicer **splošni** za vse poklice in **sektorski** za **odvetnike, arhitekte** in večino **medicinskih poklicev**.

Splošni sistem vzajemnega priznavanja za vse poklice je bil uveden z Direktivo o splošnem sistemu priznavanja visokošolskih diplom, pridobljenih s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki traja najmanj tri leta.³ Direktiva odpravlja ovire in tako zagotavlja, da lahko osebe, ki so usposobljene za opravljanje poklica v eni državi, ta poklic praviloma opravljajo tudi v drugi državi, **ne da bi jim bilo potrebno izpolnjevati posebne zahteve države gostiteljice, kot so priznavanje diplome ali dodatni diferencialni izpiti**. Vendar pa je v direktivi predvidena možnost, da lahko država gostiteljica kandidatu, ki ima sicer ustrežno diplomu, vendar se njegova vsebina bistveno razlikuje od nacionalne, bodisi naloži opravljanje dodatnega prilagoditvenega staža (»adaptation period«), bodisi zahteva, da opravi preizkus usposobljenosti (»aptitude test«). Kdaj država članica uporabi to možnost, je odvisno od njene presoje kvalifikacije prosilca. Največkrat se to zgodi pri poklicnih kvalifikacijah, pri katerih se pojavijo velike razlike v dobah šolanja in sicer v državi, v kateri je bila kvalifikacija pridobljena in državi, ki naj bi kvalifikacije priznala.

Prilagoditveni staž ali preizkus usposobljenosti lahko država članica zahteva za vse poklice, razen za **odvetnike in arhitekte, ter zdravnike, zobozdravnike, medicinske sestre, babice in veterinarje**. Zanje je priznavanje urejeno s posebnimi sektorskimi direktivami, ki natančno določajo vsebino in trajanje izobraževanja za vsak posamezni poklic. Poklic odvetnika na primer se prizna v vseh državah članicah, če je oseba imetnik naziva, ki je taksativno naveden v direktivi o odvetnikih za vsako posamezno državo članico.⁴ To pomeni, da je izobrazba osebe, ki je imetnik naziva »odvetnik« (naziva, pridobljenega v njeni domači državi), skladna z direktivo in se priznava v vseh državah članicah brez kakršnihkoli dodatnih zahtev in preverjanj. Če pa želi »odvetnik« opravljati svoj poklic pod nazivom, ki se za odvetnika uporablja v državi gostiteljici, mora poklic opravljati v tej državi vsaj tri leta ali pa opraviti ustrezen preizkus usposobljenosti.

Tadeja Brenčič

O avtorju prispevka:

Tadeja Brenčič, univ.dipl. pravnica – PricewaterhouseCoopers d.o.o.

¹ Država gostiteljica je v skladu z Direktivo 89/48/EGS država članica, v kateri državljani neke države članice prosijo za opravljanje reguliranega poklica v tej državi, ki ni država, v kateri je diplomu pridobil ali v njej opravljal ta poklic.

² Pojem "reguliran poklic" je definiran v Direktivi 89/48/EGS kot regulirana poklicna aktivnost ali niz aktivnosti, ki tvorijo ta poklic v neki državi članici.

³ Direktiva 89/48/EGS.

⁴ Direktiva 98/5/EGS o trajnem opravljanju odvetniškega poklica v državi članici, ki ni država, kjer so bile kvalifikacije pridobljene.